

Anja Yli-Viikari, Riitta Savikko, Jaana Sorvali

Valtakunnallinen kysely aluetoimijoille maatalouden ilmastotyöstä

Armi-hanke

Kyselyn tavoitteet

- Saada tietoa alueellisten organisaatioiden maataloutta koskevasta ilmastotyöstä sekä pohjustaa työpajojen toteutusta. Uusien ratkaisujen tunnistaminen.
- Hankkeen toimien vaikuttavuus - vertailu 2023-2024

Kysely huhtikuussa 2023

- 310 kuntaan ilmastotyön vastaaville (50 vastausta).
- 15 Ely-keskukseen (7 vastausta)
- 59 maatalouden yhteistoiminta-alueelle (24 vastausta).
- Maakuntien liiton toimivalla 107 henkilölle (15 vastausta).
- Yhteensä vastauksia 96

Maatalouden ilmastotoimet

- **Panostetaan tulevaisuuden mahdollisuuksiin:** hiiliviljely, biokaasu. ”Asia tulisi nähdä mahdollisuutena, ei uutena hankaluutena ja rajoitteena”
- Positiivisempi lähestyminen. Faktatietojen esittämistä julkiseen keskusteluun.
- ”Pitää löytää tasapaino tuotannon ja ilmastopäästöjen välille. Liian kireillä ja hallitsemattomilla toimenpiteillä ei saa vaarantaa suomalaista ruontuotantoa. Puhdasta kotimaista ruokaa tulee olla mahdollista tuottaa jatkossakin.”
- Suurimpina haasteina nähtiin
  - 1) fossiilisen energian korvaaminen
  - 2) kotieläintuotanto
  - 3) turvepeltojen käyttö
  - 4) maatalouden heikko taloustilanne
  - 5) tukipolitiikka ja sen tavoitteet
  - 6) tiedon tarve
  - 7) vuorovaikutus

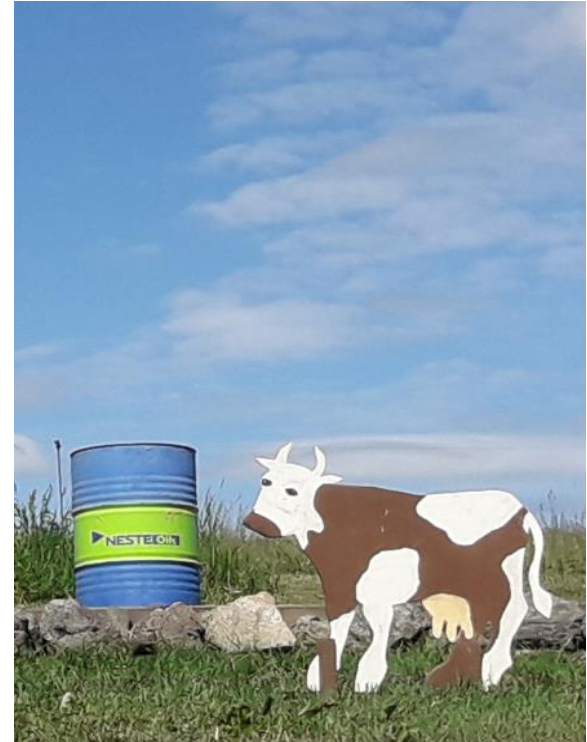
Kuva.: Elonkierto.

1) Fossiilienergian korvaaminen

- Biokaasumarkkinoiden kehittäminen, esim. tankkauspaikat
- Haasteita: maatalan investointituki ei mahdollista biokaasun myyntiä. Kannattavuus, lopputuotteen kysyntä. ”Kun uudet ratkaisut ovat toimivia ja kilpailukykyisiä fossiilisille, ne otetaan laajalti käyttöön”
- Aurinkovoiman käyttöönotto.
- Arkijärkeä sähköistämiseen.
- Harvaan asutun maaseudun ratkaisut
- Laajentavien tilojen pitkät ajomatkat – tilusjärjestelyiden tarve

2) Kotieläintuotanto

- Kotieläintuotteet ilmastohaasteena, tukea kasvintuotannon kehittämiseen
- Lihan matala hinta. Tarjoaa sekä helpon ruokaratkaisun pienituloisille että luksustuotteita varakkaille.
- Nautakarjatalouden kehittäminen perustuen laidunnukseen, kestäviin eläimiin ja karkerehuvaltaiseen ruokintaan + lannan käsittely.
- Märehtijöiden vähentyminen vähentää nurmiviljelyä?
- Tuontiruokako pelastaa maailman? Kokonaisuus tärkeä miettiä, jottei aleta tekemään huonoja ratkaisuja. ”Olisiko Brasiliasta ostettu soijarouhe kuitenkin suurempi ilmastorikos kuin paikallisen pienitilallisen lihatuotanto?”

3) Turvepeltojen käyttö

- ”Systemaattinen ja vakava huomio turvemaiden käytön muuttamiseen järkevästi ja kustannustehokkaasti”.
- ”Helppoa ratkaisua turvemaakysymykseen ei löydy.” ”Monimutkainen juttu, jota käsitellään liian yksipuolisesti”
- ”Tärkeää tuotantoaluetta” ”Hyväksytään, että huonona kesänä turvemaat ainoita, jotka tuottavat satoa. Tarvitaan tuotannossa.”
- Kunta tai valtio välittäjänä tilusjärjestelyissä
- Paljon käytöstä poistettuja soita ja vajaatuottoisia metsiä ennallistamiseen. Haasteena: pinta-alatuki kannustaa pitämään vajaatuottoisia peltoja tuotannossa.
- Vuokrapellot, joiden maan rakenteen ja vesitalouden parantamiseen ei ole vuokraajalla motivaatiota (kunta)

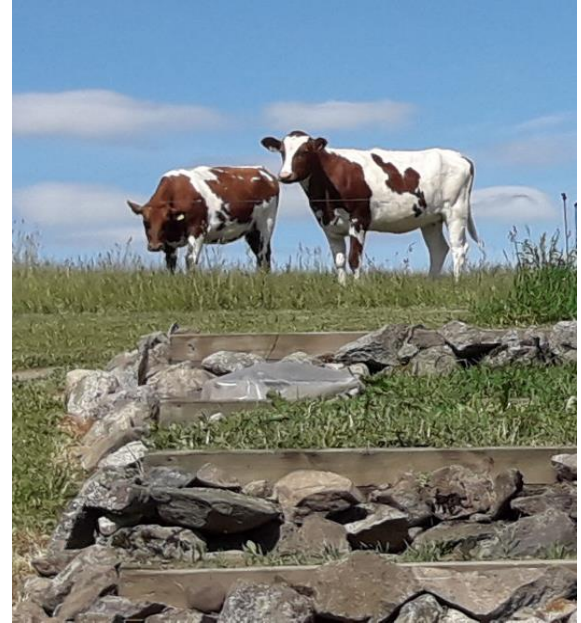

4) Maatalouden heikko taloustilanne

- ”Motivaatio toiminnan muuttamiseen voi olla vähäistä, kun normaali työkin selviytymistä” (kunta). ”Taloustilanne luo jaksamis- ja mielenkiinto-ongelmia” (kunta).
- ”Vaaditaan investointeja päästöjen vähentämiseen, ja kauppa ei suostu lisää maksamaan. Ulkoa saa saman halvemmalla, mutta mitään varmuutta sen tuotannon päästöttömyydestä ei ole”. Kriteerit tuontiruualle.
- ”Sukupolven vaihdosten viivästyminen hidastaa teknologian käyttöönottoa ja uusia innovatiivisia ajatuksia” (maaseututoimi)
- ”Meidän viljelijät loppuvat, jatkajia ei ole” (maaseututoimi).

5) Tukipolitiikka, tavoitteet

- Ympäristötukien tehokas kohdentaminen?
- Keskustelun ylikuumenemista. ”Ruoka on meille välttämättömyys ja viljelijän tulee saada toimeentulo työstään”. ”Maatalous on vähentynyt jo riittävästi maastamme, joten en keskustelisi ensimmäisenä sen vähentämisestä”.
- ”Yksi kansallisen ilmastokeskustelun syvimpiä jakolinjoja.” (kunta).
- ”Viljelijöiden arvostusta tulisi saada nostettua, eli kokisivat tekevänsä arvokasta työtä ja jossa ilmastotyö on yksi osa-alue” (kunta).

6) Tiedon tarve

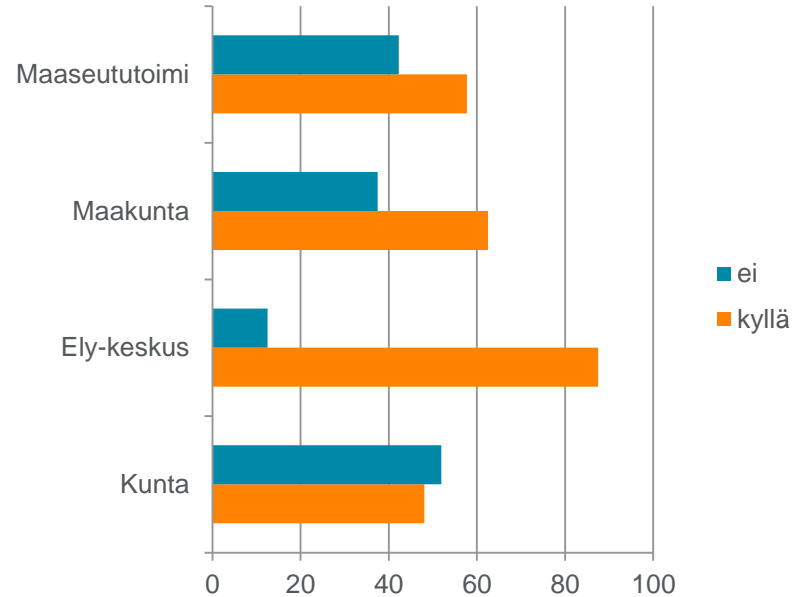
- ”Tutkitun tiedon puute. Maatilat kokeilijan roolissa.
- ”Tarvitaan konkreettisia toimia, joilla todettu ympäristövaikutus”. Ratkaisuja erilaisille tiloille. Tilamallit puuttuvat.
- ”Keskustellaan teoreettisten ja yksinkertaistavien mallien pohjalta, jolloin on vaikea muodostaa kokonais kuvaa ja priorisointeja”. (kunta)

7) Vuorovaikutus

- Viljelijöiden motivaatio ja sitoutuminen
- Asenneilmapiiri toimijoiden välillä. Kontaktit käyneet vähäisiksi ”kiitos sähköisten järjestelmien” (maaseututoimi).
- Syyllistäminen mediassa. Voitaisiin tuoda esille myös hyvin hoidettuja asioita.
- ”Toimijuuden tunne on tärkeä. ”Lainsäädännöllä ja määräyksillä tavoitteita ei saavuteta kuin muodollisesti. Todelliset vaikutukset tulee saavuttaa muilla keinoin”. (kunta)

Miten kunta/aluetoimijat voivat tukea maatalouden ilmastotyötä?

- **Parhaiten** hankkeilla, tiedotuksella (käytännönläheistä tietoa onnistuneista toimintamalleista), vertaistoiminnalla. Aina ei ole saatu osallistujia liikkeelle.
- Määritellään ilmastotyön painopisteet ja resurssit. ”Tahtoa ja tietoa tarvitaan lisää. Asian selvittämiseen joku veturi -onko jo”?
- **Rajoitteet:** pellot yksityisesti omistettuja, tukipolitiikalla keskeinen rooli. ”Byrokratiaan menee kunnissa liikaa aikaa, ja näitä resursseja olisi tärkeämpää käyttää kentällä”
- Toimenkuvan ja resurssien rajoitteet. ”Kunnille ei lisää roolia tässä asiassa, kiitos!”
- Pienellä kunnalla ei välttämättä ole tarvittavaa asiantuntemusta. Mielellään ollaan hankkeissa mukana.
- Ilmastolähtöisiä ehtoja vuokrapelloille? - ”tarvitaan taloustilanteen paranemista, jotta kunnan ei tarvitse saada suurinta mahdollista vuokraa ja voidaan panostaa ilmastoasioihin”
- Ympäristölupien/ympäristönsuojelumääräysten kautta vaikuttaminen? Ilmastopäästöjen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuus.

Voiko kunta/maaseututoimi/ely/maakunta edistää maatalouden ilmastopäästöjen hillitsemistä?